

भैयिल/पिनाडा (H)

①

Part - II

Paper - IV

Lecture No-33

Unit - 8

Page No.:

Date : 27/05/2020

डॉ. अरविन्द म्हा

सहायक प्राध्यापक

भैयिल/पिनाडा

महाराष्ट्र महाविद्यालय

इरवंगा

मो. - 9040201409

भाषा - विज्ञान

भाषा-वैज्ञानिक सिद्धान्त (भाग-2)

(VIII) अनुकरण (बोड-बोड)

सिद्धान्त — बोड-बोड थिंक गो-गो अंग्रेजी
रूपान्त 2। एहि सिद्धान्तक नाम मेक्सवेल
विनोदक रूपमे रखलनि। एहि सिद्धान्तक
अनुसार वस्तु सभक नामकरण ओहि सँ
उत्पन्न भेलिहार ध्वनिक आधार पर भेल
आदि। अर्थात्, जाहि वस्तु सँ जेहन ध्वनि
होएत, ओतल गेल, ओकर नाम ओकरहि
अनुकरण पर राखि देल गेल। जेना - काँ-काँ
रुद्र बल। केँ केँआ, हू-हू कहनिहार केँ
कोकिल, उर-उर करएवला जल-प्रवाह केँ
निमर वा उरना इत्यादि।

(IX) इगिन सिद्धान्त - एहि

सिद्धान्तक अनुसार मानव अपन अंग विंवा
आंगिक प्रवृत्तिकेँ बाणी द्वारा अनुकरण
करिक एवं ओहि सँ भाषा-वैज्ञानिक भेल, एकर
धारणा आदि। जेना - पानि पीबि काल शरक

બેરિ-બેરિ સુલ્ફા નિવા રૂપાંતરિત વિચલાઈ પા-પા
સહી દ્વારે મેલ આ ને પાક અથ પીપલ
માનિ લેલ ગેલ આ હરિના અને રાવડક આરંભ
મેલ।

(X) સમ્પૂર્ણ નિર્ધારન - હરિ નિર્ધારન
મે આગળ ને સમ્પૂર્ણ સુધે મનો વૈજ્ઞાનિક આધાર
પર માધાન ઉપર નિર્ધારન કરવા ગેલ ગેલ આદિ
દેશ પ્રવર્તન મનો વૈજ્ઞાનિક વેચન માનલ જાવન
દેશિ જિનકર કથા આદિ જે મનુષ્ય અપ
સમ્પૂર્ણ સહજ પ્રકૃતિક અભિ વૃદ્ધિ દેહ
દેવ અપ માધાન ને સમાનક અન્ય સમ્પૂર્ણ
પર આગળ નિર્ધારન કરવા નિર્ધારન કરેલ
સંકેતક સહી દ્વારે મેલ જાદિ ને હેલ સ
ઉચ્ચારિત દ્વારે સંકેત સહી થિક। સમ્પૂર્ણ
પ્રયોગ માધાન જાન દેલક। જગ-જગ
હરિ પ્રયોગ ને વૃદ્ધિ દેલન રેલ, નેના-નેના
માધાન વિકાસ સહી દેલન ગેલ।

(XI) 21-21 નિર્ધારન - હરિ
નિર્ધારન અનુકરણ મેલક નિર્ધારન દેવ દુર્ગિન
નિર્ધારન ને વડેન મેલેન - જુલેન આદિ।
હરિ નિર્ધારન હરિ માન પર આધારિત થિક
જ આગળ મનુષ્ય નાજ કરેન કાલ જાન-
અજાન ઉચ્ચારણ - અવધવ સં કાજ કરેન થલ
અવધવક ગાનિક અનુકરણ કરેન દેલ દેવ
હરિ અનુકરણ ને નિદુ દ્વારે દેવ દેવ
સંકેતક સં રાવડક ઉચ્ચારણ મેલ જાવન દેલ।
હરિ દ્વારે દેવ રાવડક સં નમા માન માધાન
વિકાસ મેલ।

(XII) स्वीट्स् विचार-प्रसिद्धि
भाषा वैज्ञानिक स्वीट्स् भाषा-परिचालन सम्बन्ध में
विकासवादक सम्बन्ध किन्तु अन्वयादिक
सोहा करलानि आदि। हुनक विचार अदि ज
भाषाक आरम्भक सम्बन्ध में विकासवाद
न भाषा अदि, संगति अनुकरण, अनुसूचना -
मूलकनावाद, भाषावैज्ञानिक विचारविवाद, प्रतीकवाद
आदिक सोहा संयोग दिक। ओहि विचार
भाषाक विकासवादी नीति रूपक दिक -

- (I) अनुकरण एवं अनुसूचनात्मक
- (II) मनो-भाषा-परिचालन
- (III) प्रतीक-परिचालन

(II) प्रतीक भाषा

भाषा-परिचालन अध्ययन 'प्रतीक भाषा'
में सोहा करल जाइत। जै-प्रसिद्धि एहि
प्रतीक विचार महत्व देने दिक। हुनक
अनुसार भाषाक मूल तक पहुँचवाक हेतु
नीति नस्बक अध्ययन लक्ष्य-पद होइत -

(I) वृत्तभाषा भाषा में मूल
भाषाक प्रतीक अन्वयण - वृत्तभाषा में भाषाक
वैज्ञानिक नहि होइत। ओ प्राकृतिक रीतिमें
अपन उद्गार के अभिव्यक्ति करैत आदि।
एहि हेतु ओ भाषा के प्रतीक रूप अपनवै
अदि ओहि में भाषाक मौलिक रूपक दिग्दर्शन
होइत।

(II) प्राचीन आदि वाक्-समूह
भाषाक अनुसंधान आ अध्ययन - किन्तु विकास

સામાજિક જાનિત અભ્યાસ ન માત્ર
પ્રાથમિક પ્રકૃતિક જાનુક વિષયને
જાણવા માટેનું દર્શાવે આ લોકોને હરિ
કાયક હેતુ આપીને એ અમેરિકા
આદિ જાનિત અભ્યાસ કરવા આ નિદર્શ
પર પડેલાં જે આજ સુધી શાલ
દર્શાવે વધુ પ્રવેશ કરે છે જે દર્શાવે આદિ

(૯) માધાન સૈનિદાસિક
અભ્યાસ - હરિ વિધિ દ્વારા માધાન
આદિ સ્વરૂપ અભ્યાસ ન પ્રયાસ
અપેક્ષા કરે અધિક સમય માત્ર જા
સકાર આદિ હરિ વિધિ આ અભ્યાસ
કરવા બધા માધાન વર્તમાન સાહિત્યક
રૂપ નર આજ સૈનિદાસિક સ્વરૂપ
અભ્યાસ કરે જાણે એ આજ
પ્રાચીન સ્વરૂપ નર પડે જાણે
હરિ પ્રકાર માધાનિક
વિષયને કને જા માત્ર જાણે આદિ, કિન્તુ
દર્શાવે આજ દર્શાવે કોના નિદર્શ આપાદ
નર કરવા આદિ

ડૉ. અરવિન્દ મા
મો. - 980209805